

A man with a backpack is standing in a field of tall green grass and pink flowers, holding a camera up to his eye as if taking a photo. The background shows a line of trees under a clear blue sky.

**Jaarrekening en
bestuursverslag 2023
Groen Ontwikkelfonds Brabant**

Algemene gegevens

Groen Ontwikkelfonds Brabant BV
Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Nummer Kamer van Koophandel: 60590785

Mocht u meer willen weten over wat wij doen, kijk dan op www.groenontwikkelfondsbrabant.nl.

Heeft u vragen, suggesties of opmerkingen over dit bestuursverslag, de jaarrekening of onze activiteiten en prestaties, neem dan vooral contact met ons op via info@groenontwikkelfondsbrabant.nl.

De foto op de voorpagina van dit verslag is gemaakt door Loek Buter. De foto is genomen op Landgoed Tongelaar in Mill en behoort tot de collectie van foto's die speciaal zijn gemaakt voor het boek 'De natuurmakers – tien jaar werken aan het Brabantse natuurnetwerk'. Ook elders in dit jaarverslag zijn foto's uit dit bijzondere boek gebruikt.

VOORWOORD

Het [jaarplan 2023](#) van Groen Ontwikkelfonds Brabant had als titel “Natuur realiseren in roerige tijden”. Dat is, in retrospectief, een zeer passende titel gebleken.

Op veel fronten was 2023 een roerig jaar. In de wereld, in Europa, in Nederland en ook in Brabant. Meer specifiek was het ook een roerig jaar voor de ontwikkeling van nieuwe natuur in Brabant.

Het jaar begon met het afwijzen van een flink aantal subsidieaanvragen, omdat eind 2022 het plafond voor het provinciaal Natuurnetwerk Brabant (NNB) was bereikt en niet opnieuw werd geopend. Voor veel natuurmakers kwam dat onverwacht. Het deed én doet pijn in ons natuurhart dat zoveel goede (ondernemende) natuurplannen, gemaakt door zeer gemotiveerde natuurmakers, geen doorgang konden vinden. Tot op de dag van vandaag zijn we, samen met een deel van deze natuurmakers, provincie Noord-Brabant, Manifestpartijen¹ en de Werkeenheid Natuurnetwerk Brabant op zoek naar wat er wél kan in belangrijke delen van het provinciaal deel

¹ De Manifestpartners zijn: Waterschap Brabantse Delta, Waterschap Aa en Maas, Waterschap de Dommel, Waterschap Rivierenland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie, Brabantse Milieufederatie, BPG Vereniging Landelijk Brabant en Brabants Landschap.

van het NBB. Denk daarbij aan Natte Natuurparels en natuurontwikkeling rondom Natura2000-gebieden. Helaas heeft dat eind 2023 veelal -nog?- geen soelaas geboden.

2023 stond voor veel potentiële natuurmakers ook in het teken van aanhoudende onzekerheden. Onzekerheid over mogelijk nieuwe regelgeving (Europees, landelijk, provinciaal), de voorgenomen herbegrenzing van het Natuurnetwerk Brabant (NNB), de betekenis van overgangszones, de financiering van plannen, de uitkomsten van het GGA-proces², de inhoud van het Brabants Programma Landelijk gebied³ (BPLG) en de mogelijke nieuwe subsidieregelingen. Het leidde ertoe dat veel plannenmakers besloten een pas op de plaats te maken. Ze wachtten tot er meer duidelijkheid is.

De ontbrekende financiën en de onzekerheid zorgen voor vertraging in de ontwikkeling van nieuwe natuur in Brabant, daar waar je juist hoopt op een broodnodige versnelling. Wij merken dat dagelijks. We zien veel twijfels bij (agrarische) ondernemers, particulieren, gemeenten, Manifestpartijen en andere organisaties. Moeten we doorgaan met onze plannen of kunnen we beter even pauzeren? Wij verwachten dat die twijfels voorlopig nog wel even blijven bestaan.

Het was én is de kunst om juist dóór te gaan met al die initiatieven die ons dichter bij oplossingen brengen. Stilstaan is geen optie.

Immers, de richting van die oplossingen is in veel gevallen wél duidelijk, ook al is niet alles tot achter de komma uitgewerkt. Gelukkig heeft nog een flink aantal natuurmakers in 2023 mooie (ondernemende) natuurplannen gerealiseerd of opgestart. Het is aan hun inzet en betrokkenheid te danken dat in het voorbije jaar op veel plekken in Brabant de schop toch de grond in ging. Dat verdient een groot compliment!

Eind 2023 verscheen het boek 'De natuurmakers - tien jaar werken aan het Brabantse natuurnetwerk'. Het boek is een ode aan alle natuurmakers. Het zijn ook hun verhalen die centraal staan.

In het boek kijken we terug op 10 jaar vrijwillige natuurrealisatie en trekken we daar lessen uit die behulpzaam kunnen zijn bij het bepalen en uitvoeren van de Brabantse natuurambities voor de komende 10 jaar. Wat leren we bijvoorbeeld van de successen bij het realiseren van het provinciaal deel van het NNB, en in het bijzonder het Ondernemend Natuurnetwerk?

In dit bestuursverslag en jaarrekening leest u wat in 2023 is bereikt en hoe we er financieel voor staan.

Ook kijken we vooruit naar wat er nog te doen is. Het Natuurnetwerk Brabant is nog niet klaar en de uitdagingen die we tegenkomen op weg naar het realiseren van onze ambitie zijn alleen maar groter geworden.

De belangrijkste constatering is dat, op basis van de stand van zaken eind 2023, het realiseren van onze opdracht -het afronden van het natuurnetwerk Brabant voor 2027- niet haalbaar is.

² [Home - groenblauwe gebiedsgerichte aanpak | GGA groen blauw](#)

³ [Brabants Programma Landelijk Gebied \(BPLG\) - Provincie Noord-Brabant](#)

2027 is echter wel de einddatum voor Groen Ontwikkelfonds Brabant. Dat vooruitzicht leidt inmiddels tot problemen bij de uitvoering van natuurprojecten, onder meer omdat er geen beschikkingen kunnen worden afgegeven voor projecten die ná 2027 doorlopen terwijl dit voor de uitvoering van deze projecten wel noodzakelijk is. **Dit vraagt urgent om een oplossing.**

Ons jaarplan 2024 heeft als titel “Kansen voor Natuurmakers in onzekere tijden”.

We gaan in 2024 onvermoeibaar door met het benutten van de kansen.

Samen met veel andere partijen.

Een bekend gezegde luidt dat “als je doet wat je deed, je krijgt wat je kreeg”. Dat is voor ons niet voldoende.

Het moet sneller en beter.

Wij gaan in 2024 voor meer uitvoeringskracht voor alle bestaande en nieuwe ambities!

Namens het team van Groen Ontwikkelfond Brabant,

A handwritten signature in blue ink that reads "m. fiers". The signature is stylized, with a long horizontal stroke above the letters.

Mary Fiers
directeur Groen Ontwikkelfonds Brabant

INHOUDSOPGAVE

1.	Bestuursverslag 2023	
1.1	Over dit bestuursverslag en de jaarrekening	7
1.2	Over Groen Ontwikkelfonds Brabant BV	7
1.3	Groen Ontwikkelfonds Brabant in 2023	7
1.4	Cumulatieve Kritische Prestatie Indicatoren	11
1.5	Wie zijn de natuurmakers?	14
1.6	Organisatie en medewerkers	15
1.7	Samenwerken is cruciaal	16
1.8	Corporate Governance	17
1.9	Jaarcijfers	19
1.10	Risico's	19
1.11	Opvolging evaluatie Groen Ontwikkelfonds Brabant door KplusV	22
1.12	Groen Ontwikkelfonds Brabant en duurzaamheid	24
1.13	Relevante ontwikkelingen 2023	25
1.14	Jaarverslag Raad van Commissarissen	26
1.15	2024 en verder	28
2.	Jaarrekening 2023	
2.1	Balans per 31 december 2023	29
2.2	Winst- en verliesrekening over 2023	30
2.3	Kasstroomoverzicht 2023	31
2.4	Toelichting op de jaarrekening	33
2.4.1	Algemeen	33
2.4.2	Grondslagen voor balanswaardering	36
2.4.3	Grondslagen voor resultaatbepaling	37
2.5	Toelichting op de balans	40
2.6	Toelichting op de winst- en verliesrekening	43
2.7	Niet in de balans opgenomen verplichtingen	45
2.8	WNT-verantwoording 2023	47
2.9	Overige gegevens	48
	* vaststelling en goedkeuring jaarrekening	
	* statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat	
	* voorstel bestemming resultaat 2023	
	* ondertekening door directie en aandeelhouder	
	* controleverklaring van de onafhankelijke accountant	

1. BESTUURSVERSLAG 2023

1.1 Over dit bestuursverslag en jaarrekening

Groen Ontwikkelfonds Brabant BV legt in dit bestuursverslag en de bijgevoegde jaarrekening verantwoording af over haar activiteiten en prestaties in 2023.

Dit verslag beschrijft ook de voornaamste risico's en onzekerheden waar de natuurmakers en Groen Ontwikkelfonds Brabant mee te maken hebben (gehad) en welke maatregelen zijn genomen om deze risico's te minimaliseren.

1.2 Over Groen Ontwikkelfonds Brabant BV

Groen Ontwikkelfonds Brabant is een zelfstandige BV, met provincie Noord-Brabant als enig aandeelhouder. De statutaire vestigingsplaats is 's-Hertogenbosch onder Kamer van Koophandel-nummer 60590785. Het bezoekadres is Brabantlaan 3 te 's-Hertogenbosch.

Groen Ontwikkelfonds Brabant ondersteunt particulieren, ondernemers, stichtingen, collectieven en overheden bij het realiseren van nieuwe natuur in Brabant. Het fonds is in 2014 opgericht, met de opdracht om eind 2027 het Natuurnetwerk Brabant (NNB) gerealiseerd te hebben.

Bij de start was het doel om ongeveer 10.000 hectare (ondernemende) nieuwe natuur aan te leggen. Om deze klus te kunnen klaren heeft Groen Ontwikkelfonds Brabant geld en grond beschikbaar gekregen. Het geld en de grond worden ingezet om de makers van nieuwe (ondernemende) natuur te ondersteunen.

Het is niet de bedoeling dat Groen Ontwikkelfonds Brabant zelf nieuwe natuur aanlegt of nieuwe natuur in eigendom blijft houden. Uiteindelijk verkoopt het fonds haar grondposities⁴. Voor grond gelegen in het Natuurnetwerk Brabant is daar een, notarieel vastgelegde, Kwalitatieve Verplichting aan verbonden, die de koper verplicht om de natuur duurzaam in stand te houden.

Op basis van de stand van zaken eind 2023 moeten we constateren dat het realiseren van onze opdracht -het afronden van het natuurnetwerk Brabant uiterlijk 31 december 2027- niet haalbaar is.

2027 is echter wel de einddatum van Groen Ontwikkelfonds Brabant. Die deadline leidt inmiddels tot problemen bij de uitvoering van natuurprojecten en vraagt urgent om een oplossing.

1.3 Groen Ontwikkelfonds Brabant in 2023

In 2023 werd subsidie verstrekt voor **247 hectare** functiewijziging/verwerving in het Natuurnetwerk Brabant (NNB) en voor **500 hectare** aan inrichting van natuurpercelen (inclusief inrichting Natura2000).

Aantal hectares nieuwe natuur in subsidiebeschikkingen 2023

Verwerving/functiewijziging provinciale NNB en rijks-NNB	247,0455 ha
Inrichting provinciale NNB en rijks-NNB (inclusief enclaves)	346,7743 ha
Inrichting Natura2000	103,1756 ha
Afkoop pacht Natura2000	98,1494 ha
EVZ*: verwerving/functiewijziging en inrichting	24,2098 ha

* verwerving en inrichting zijn vaak 1 beschikking

⁴ Groen Ontwikkelfonds Brabant heeft het economisch trekkingsrecht over gronden; het juridische eigendom ligt bij de provincie.

Ook kocht Groen Ontwikkelfonds Brabant bijna 125 hectare grond, ruim 90 hectare ruilgrond en ruim 30 hectare grond in het Natuurnetwerk. In totaal werd bijna 125 hectare grond verkocht, waarvan 45 hectare in het Natuurnetwerk.

Aantal hectares grond aangekocht en verkocht in 2023

Doel	Aankoop	Verkoop
Rijks NNB	1,5235 ha	32,3000 ha
Provinciale NNB	30,0558 ha	13,5725 ha
Combinatie rijksdeel-NNB en buiten NNB	0 ha	0,6962 ha
EVZ	0 ha	0 ha
Ruilgrond	92,4875 ha	77,7684 ha
Totaal	124,0668 ha	124,3371 ha

Aanvullende opdracht verkoop (natuur)grond

In 2022 kreeg Groen Ontwikkelfonds Brabant de aanvullende opdracht om, deels al ingerichte en deels nog in te richten, natuur in De Peelvenen en het Markdal te verkopen. In 2022 is gestart met de uitvoering van deze opdracht. De inspanningen van Groen Ontwikkelfonds Brabant hebben uiteindelijk geleid tot de verkoop van [180 hectare ingerichte nieuwe natuur in het Leegveld \(Peelvenen\)](#) en [20 hectare in het Markdal](#) in 2023.

Geprognosticeerde hectares 2023 niet allemaal gehaald

Het onderstaande overzicht geeft inzicht in het verwachte én gerealiseerde aantal hectares natuurontwikkeling in 2023.

	Prognose jaarplan 2023 (in hectares)	Realisatie 2023 (in hectares)	Toelichting
Realisatie nieuwe natuur (dus natuur realisatie geheel afgerond) <i>Dus: vastgestelde subsidiebeschikkingen (inrichting, grond & inrichting) én verkochte (langjarig verpachte) natuurpercelen (inclusief inrichting).</i>	450	240	De afronding van natuurrealisatie loopt achter op de planning i.v.m. de vele uitstelverzoeken voor subsidievaststellingen.
Nieuwe natuur in gang zetten via subsidiebeschikkingen <i>Dus: voor 400 hectare afgegeven nieuwe subsidiebeschikkingen (afkoop pacht, grond/inrichting of alleen grond).</i>	400	369	Met de subsidieregeling afkoop pacht is eind 2023 bijna 100 hectare nieuwe natuurrealisatie in gang gezet.
Nieuwe natuur in gang zetten door aankoop van grond (ruilgrond en grond in het NNB), <i>als eerste belangrijke stap op weg naar omzetting van de huidige bestemming naar natuur (50 hectare in NNB en 150 hectare ruilgrond).</i>	200	124	Aankopen van grond is niet eenvoudig. Voor veel agrarische ondernemers is verkopen van grond geen optie. Bovendien is er grote terughoudendheid om gronden aan de overheid te verkopen.

Aanpassingen subsidieregeling in 2023

In 2023 zijn er, onder andere via het Landelijke Programma Natuur en de bossenstrategie, extra middelen beschikbaar gekomen om nieuwe natuur te realiseren. Onze subsidieregeling is hierop aangepast. Deels biedt dit ook nieuwe mogelijkheden binnen het provinciaal deel van het NNB.

De nieuwe mogelijkheden voor subsidiëring zijn:

- versnelling van de realisatie van Natura2000 (rijksdeel NNB) via pachtafkoop;
- bijdrage aan inrichting van provinciaal deel van het Natuurnetwerk Brabant, daar waar al in een eerdere fase een financiële bijdrage is verstrekt voor verwerving of functiewijziging door Groen Ontwikkelfonds Brabant BV;
- enclaves, zowel binnen het rijksdeel als het provinciaal deel van het NNB;
- de realisatie van natuurbos én voor realisatie van natuurbos op percelen waar eerder kruiden en faunarijkgrasland is aangelegd in het provinciaal deel of het rijksdeel van het NNB;
- natuurrealisatie in het gebied van de Meanderende Maas.

1.4 Cumulatieve Kritische Prestatie Indicatoren

Halfjaarlijks rapporteert Groen Ontwikkelfonds Brabant over wat er aan nieuwe natuur is gerealiseerd. Wij geven inzicht in de cumulatieve prestatie. Dat doen wij op basis van, door Provinciale Staten vastgestelde, Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's).

Het belangrijkste doel van Groen Ontwikkelfonds Brabant is het Natuurnetwerk Brabant te realiseren in uiterlijk 2027. Het hoofddoel, onze maatschappelijke opgave/opdracht, is opgeknapt in vijf subdoelen:

1. verwerving of functiewijziging van grond in het provinciale natuurnetwerk;
2. verwerving of functiewijziging van grond in het rijksdeel van het natuurnetwerk;
3. inrichting van het provinciale natuurnetwerk;
4. inrichting van het rijksdeel van het natuurnetwerk;
5. verwerving of functiewijziging en inrichting van Ecologische Verbindingszones (EVZ's).

Provinciaal deel NNB

De resultaten aan het einde van 2023 laten zien dat, als je het beschikbare budget in ogenschouw neemt, Groen Ontwikkelfonds Brabant bijna 'klaar' is met het provinciaal deel van het NNB (verwerving/functiewijziging). Er is namelijk sprake van 100% uitputting van het budget voor grond, inclusief het onderhanden werk.

Gerekend naar het aantal hectares is het provinciaal deel van het NNB (verwerving/functiewijziging en inrichting), zoals vastgelegd in de herziene aandeelhoudersinstructie van 12 december 2022, nog niet gereed. Eind 2023 was 76% gerealiseerd, inclusief onderhanden werk.

Dit verschil is een gevolg van het feit dat de maatschappelijke opgave gelijk is gebleven en gelijktijdig het beschikbare budget is afgenomen. Oftewel: er is vooralsnog minder geld beschikbaar voor dezelfde opdracht.

In de gewijzigde aandeelhoudersinstructie van 12 december 2022 wordt aangegeven dat Groen Ontwikkelfonds Brabant niet gehouden is aan het realiseren van de gehele opgave als daar onvoldoende middelen voor beschikbaar zijn of komen.

Sinds begin 2023 is Groen Ontwikkelfonds Brabant met provincie Noord-Brabant in overleg over mogelijke aanvullende financiële middelen voor belangrijke delen van het provinciaal NNB, maar helaas heeft dat in 2023 geleid tot slechts beperkte extra financiering.

Doel	Budget in euro's (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk ¹	Exclusief onderhanden werk ²
NNB provinciaal: verwerving/functiewijziging	57.910.601	100%	90%
NNB provinciaal: inrichting	7.028.292	86%	63%

¹ De realisatie inclusief 'onderhanden werk' is de prestatie inclusief de projecten waarvoor wel een beschikking is afgegeven, maar die nog niet zijn vastgesteld en/of waarvoor wel een verkoopovereenkomst is gesloten, maar de grond nog niet is geleverd.

² De realisatie exclusief 'onderhanden werk' is de helemaal afgeronde prestatie. De natuur is ingericht en de administratieve procedure is afgerond (de Kwalitatieve Verplichting gevestigd, betalingen gedaan en beschikking vastgesteld en/of grond geleverd).

Doel	Opdracht in hectares (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk ¹	Exclusief onderhanden werk ²
NNB provinciaal: verwerving/functiewijziging	2.559	76%	68%
NNB provinciaal: inrichting	2.559	66%	36%

Rijksdeel NNB

Het rijksdeel van het Natuurnetwerk Brabant laat een ander beeld zien.

Afgemeten aan het aantal hectares zijn we voor wat betreft de realisatie van het rijksdeel NNB (verwerving/functiewijziging) ruim over de helft. Eind 2023 was 57% gerealiseerd, inclusief onderhanden werk.

Van het beschikbare budget voor realisatie van het rijksdeel NNB is slechts 38% aan subsidie verstrekt, eveneens inclusief onderhanden werk. Dat is vooral te danken aan een positief exploitatieresultaat op grond over de periode 2014-2023 én het gegeven dat de subsidiebedragen voor rijksdeel NNB tot op heden lager zijn dan de gehanteerde normbedragen in de businesscase.

Doel	Opdracht in hectares (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
NNB rijks: verwerving/functiewijziging	4.032	57%	50%
NNB rijks: alleen inrichting	5.684	30%	18%

Doel	Budget in euro's (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
NNB rijks: verwerving/functiewijziging	192.209.993	38%	29%
NNB rijks: alleen inrichting	50.773.130	16%	12%

De provincie heeft in 2023, in het nieuwe beleidskader Natuur, besloten dat de realisatie van het rijksdeel van het NNB, voor wat betreft de inrichting, uiterlijk in 2030 gereed moet zijn. Dat geeft enige ruimte, maar als het realisatietempo niet fors hoger wordt is deze opgave ook in 2030 niet gereed.

Ecologische Verbindingszones

De realisatiecijfers van Ecologische Verbindingszones laat, evenals voorgaande jaren, een zeer zorgelijk beeld zien. De realisatie loopt fors achter.

Eind 2023 stond de teller aan gerealiseerde hectares Ecologische Verbindingszones, inclusief onderhanden werk, op 1/3^e van het uiteindelijke doel.

De provincie heeft in 2023, in het eerdergenoemde nieuwe beleidskader Natuur, vastgelegd dat de realisatie van de Ecologische Verbindingszones pas in 2035 gereed hoeft te zijn. Ook hier geldt: als het realisatietempo niet fors omhooggaat is deze opgave ook in 2035 nog niet gereed.

Doel	Opdracht in hectares (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
EVZ: verwerving/functiewijziging en inrichting	1.280	34%	9%

Doel	Budget in euro's (conform nieuwe aandeelhoudersinstructie)	Inclusief onderhanden werk	Exclusief onderhanden werk
EVZ: verwerving/functiewijziging en inrichting	78.365.333	38%	6%

Het tempo moet omhoog!

Het realisatietempo van het rijksdeel NNB -en zeker de inrichting hiervan- en Ecologische Verbindingszones moet omhoog. In het [jaarplan 2023](#) en [2024](#) staan analyses van de knelpunten en worden enkele voorstellen gedaan voor noodzakelijke oplossingen.

We kunnen niet blijven doen wat we deden. Het moet sneller én beter. Uiteraard is het goed om ons te realiseren dat we afhankelijk zijn van de medewerking van veel grondeigenaren.

Ondernemen met Natuur (ONNB) is een groot succes: inmiddels is ruim 525 hectare gerealiseerd!

In de afgelopen 10 jaar is veel tijd en aandacht besteed aan het Ondernemend Natuurnetwerk (ONNB). Dit 'concept' is een coproductie van de Manifestpartijen en provincie Noord-Brabant. De eerst jaren bleek het lastig om natuur en voedselproductie te combineren. De pioniers liepen tegen veel praktische problemen aan.

De laatste jaren gaat het steeds beter. Niet alleen huidige agrarische ondernemers blijken in staat om dit concept in hun bedrijfsvoering op te nemen, ook nieuwe ondernemers, zoals de voedselbosondernemers, kunnen er mee uit te voeten.

Er zijn bovendien veel leerervaringen opgedaan, die van pas komen bij het maken en beoordelen van plannen voor de toekomstige opgave van de overgangszones en/of landschapsgronden.

1.5 Wie zijn de natuurmakers?

De opdracht aan Groen Ontwikkelfonds Brabant bevat niet alleen een maatschappelijke opdracht in hectares. Het fonds is ook gevraagd een vernieuwende aanpak te bedenken voor de ontwikkeling van nieuwe natuur in Brabant, waarbij nog steeds het realiseren van de natuurdoelstellingen voorop staat. De aanpak moet echter ook oog hebben voor andere maatschappelijke wensen, behoeften en ontwikkelingen.

Het fonds moest, zo luidde de opdracht, particulieren en ondernemers volop kansen bieden om zelf (ondernemende) natuur aan te leggen. **Uitnodigend groen!**

Het is Groen Ontwikkelfonds Brabant gelukt een uitnodigende werkwijze te ontwikkelen, die partijen stimuleert om zelf aan de slag te gaan en te investeren in natuurrealisatie.

De energie, het budget (cofinanciering), de uitvoeringskracht en de grond die de natuurmakers inbrengen zijn onmisbaar voor het behalen van ons doel, het realiseren van een robuust en aaneengesloten natuurnetwerk.

Particulieren en ondernemers leveren, cumulatief tot en met 2023, de meeste cofinanciering bij het realiseren van nieuwe natuur in Brabant. Samen zijn zij goed voor ruim 42 miljoen euro! Maar liefst 45% komt van, vooral agrarische, ondernemers en van particulieren. Ook gemeenten (19%) zijn een belangrijke partner bij de realisatie van nieuwe natuur.

Cofinanciering	In euro's	%
Waterschappen	€ 15.805.850	17
Gemeenten	€ 17.900.907	19
particulieren	€ 18.039.626	19
Natuur terreinbeherende organisaties	€ 19.057.016	20
Ondernemers	€ 24.244.621	26
Totaal	€ 95.048.021	100

Communicatie

We hebben nog veel meer nieuwe natuurmakers en/of eindbeheerders nodig. Nieuwe natuurmakers vinden en verleiden gaat niet vanzelf en dus hebben we in 2023 opnieuw veel werk gemaakt van onze communicatie met potentiële initiatiefnemers en eindbeheerders. Om, ter inspiratie, te laten zien wat natuurmakers al voor elkaar hebben gekregen én om nieuwe initiatiefnemers te bereiken zetten wij tal van communicatiemiddelen in. Onze digitale nieuwsbrief heeft inmiddels 2500 abonnees. Ook met onze LinkedIn-pagina, met bijna 2500 volgers, hebben we een groot bereik.

1.6 Organisatie en medewerkers

In 2023 werkten ongeveer 30 mensen (deels parttime) voor Groen Ontwikkelfonds Brabant. Twee van deze medewerkers zijn in loondienst bij het fonds.

Een groot aantal medewerkers is gedetacheerd vanuit provincie Noord-Brabant.

Waar het gaat om het aan- en verkopen van grond, verpachtingen en taxaties en de bedrijfsadministratie verstrekt Groen Ontwikkelfonds Brabant een opdracht aan het Ontwikkelbedrijf van provincie Noord-Brabant. Het Ontwikkelbedrijf voert deze diensten uit via een Service Level Agreement (SLA).

Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de expertise van medewerkers van de afdelingen Finance & Control en Financiële Administratie van provincie Noord-Brabant. Ook zij werken, via een Service Level Agreement, voor Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Tot slot werkt Groen Ontwikkelfonds Brabant voor specifieke taken en projecten, in beperkte mate, samen met zzp'ers of wordt specifieke expertise ingehuurd.

Hoewel de medewerkers vanuit verschillende 'constructies' aan ons verbonden zijn, kenmerkt Groen Ontwikkelfonds Brabant zich als een hechte organisatie van mensen die één belangrijke overeenkomst hebben: zij hebben hart voor de Brabantse (ondernemende) natuur en natuurmakers.

Het echte werk doen de natuurmakers buiten - en dat is niet eenvoudig. De medewerkers van Groen Ontwikkelfonds Brabant weten dat en wringen zich, als het nodig is, in allerlei bochten om, samen met de natuurmakers, op zoek te gaan naar concrete oplossingen voor hun vraagstukken. Groen Ontwikkelfonds Brabant is dus ook geen standaard subsidieloket.

We besteden veel aandacht aan het bouwen van een lerende organisatie. Fouten maken mag, als we daar maar van bewust zijn én er collectief van leren.

Een organisatie is nooit af, dat geldt ook voor de onze. We namen in 2023 afscheid van onze communicatieman, die vanaf de oprichting betrokken was bij Groen Ontwikkelfonds Brabant. We konden lezen en schrijven met elkaar. We zijn hem veel dank verschuldigd! Gelukkig vonden we een waardige opvolger, die voortvarend aan de slag is gegaan.

In 2023 hebben we verder geïnvesteerd in het versterken van de financiële expertise binnen Groen Ontwikkelfonds Brabant. Daarnaast is het team voor de verkoop van ingerichte natuur uitgebreid en is de werving gestart voor een 'eigen' GIS-medewerker. Deze laatste functie werd tot op heden te versnipperd ingevuld.

1.7 Samenwerken is cruciaal

Om onze doelen te realiseren werken we intensief samen in een breed netwerk van organisaties. Uiteraard behoren de Manifestpartijen daartoe maar ook gemeenten, collectieven en stichtingen maken onderdeel uit van ons netwerk.

Samenwerking is van cruciaal belang. Samenwerken klinkt eenvoudig, maar dat is het in de weerbarstige praktijk van alledag vaak niet. Het vraagt veel energie en doorzettingsvermogen van alle betrokkenen om organisatiegrenzen te beslechten. Er is veel onderling overleg en afstemming nodig om elkaar te begrijpen en samen dingen voor elkaar te krijgen.

Samenwerken vraagt bovenal vertrouwen en elkaar ook iets gunnen.

In 2023 werkte Groen Ontwikkelfonds Brabant in diverse gebieden in heel Brabant intensief samen met [gebiedstrekkers](#). Vaak zijn dat Manifestpartijen. Sinds medio 2020 hebben we één medewerker vrijgemaakt, die zich volledig richt op het maken van concrete gebiedsafspraken met gebiedstrekkers. Die aanpak schept duidelijkheid over wie wat gaat uitvoeren. Hierdoor zijn de medewerkers van de betrokken organisaties beter in staat om efficiënter en effectiever samen te werken.

Ook samenwerking met de programma's van de provincie Noord-Brabant is belangrijk. In 2023 hebben we intensief opgetrokken met uiteraard de medewerkers van het programma Natuur, het team Majeure Projecten en Ontwikkelbedrijf en het programma Slimme Financiering & participaties.

Daarnaast werd samengewerkt dan wel afgestemd met de teams die verantwoordelijk zijn voor de programma's Water & Bodem, Landbouw, Wonen, Werken en Leefomgeving (RO).

We zien natuurlijk ook de nieuwe natuurmakers als samenwerkingspartners. We werken immers, ieder vanuit onze eigen verantwoordelijkheid, samen aan het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant.

Door goed te luisteren naar hun dilemma's bij het realiseren van nieuwe natuur verbeteren we onze dienstverlening en kunnen we eventuele beleidsmatige knelpunten bespreken met provincie Noord-Brabant, waterschappen en/of de gemeenten.

In 2023 hebben we geïnvesteerd in samenwerking en afstemming met onder andere VAB-impuls (Vrijkomende Agrarische Bebouwingen), ARK Rewilding, diverse gemeenten, Ruimte voor Ruimte, de Bosgroep Zuid, Netwerk MVO Agrifood, Stichting Voedselbosbouw Nederland, netwerk Goed

Boeren van de Brabantse Milieufederatie, Louis Bolk Instituut, Brabant C, HAS Green Academy, het door LNV opgezette Landelijk Netwerk Pacht, Brabant Advies en Land van Ons.

Samenwerken begint met elkaar kennen. Daarom organiseerden we in 2023 wederom enkele kennismakingsbijeenkomsten voor nieuwe medewerkers van bevriende organisaties. Zie nevenstaand de verstuurde uitnodiging.

Het geheim van vooruitkomen is aan de slag gaan.

In 2023 hebben we, samen met de Manifestpartijen, ervaring opgedaan met zogeheten “doorbraakcasussen”, complexe situaties die exemplarisch zijn voor de uitdagingen die in het buitengebied spelen. Voorbeelden van doorbraakcasussen zijn ‘pachtafkoop’ en ‘de stoppers helpen de blijvers’; laatstgenoemde leidt mogelijk tot de oprichting van een gezamenlijke grondcoöperatie.

Door hier én bestuurlijke prioriteit aan te geven én gelijktijdig de energie/inzet van de betrokken medewerkers te bundelen en te prioriteren zijn we in staat om doorbraken te forceren en de gezamenlijke uitvoeringskracht te versterken. De eerste successen smaken naar meer.

1.8 Corporate Governance

Provincie Noord-Brabant is de enige aandeelhouder van Groen Ontwikkelfonds Brabant. Ten minste twee keer per jaar is er een Algemene Vergadering van Aandeelhouders. In de eerste helft van het jaar worden de jaarrekening en het bestuursverslag vastgesteld, in het najaar wordt het jaarplan ter kennisname aangeboden en de begroting goedgekeurd.

Groen Ontwikkelfonds Brabant heeft een eenhoofdige directie. De directeur is ook statutair directeur. Het mandaat van de directeur is vastgelegd in het directiereglement.

Aangepaste aandeelhoudersinstructie

Op 12 december 2022 is tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een herziene versie van de aandeelhoudersinstructie Groen Ontwikkelfonds Brabant vastgesteld.

Bezoldiging

De publicatieplicht zoals opgenomen in de Wet Normering Topinkomens (WNT-II) is van toepassing op de bezoldiging van de directeur en past binnen de wettelijke kaders.

Raad van Commissarissen

In september 2023 is een Raad van Commissarissen (RvC) aangesteld. De commissarissen zijn door de aandeelhouder van het fonds benoemd voor de periode van 1 september 2023 tot 1 januari 2028. Met een RvC ‘tussen’ de aandeelhoudersvergadering en de directie is de governance en het toezicht meer in balans.

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de onderneming. De RvC is daarnaast sparringpartner van de directie.

Groen Ontwikkelfonds Brabant is blij met de komst van de nieuwe Raad van Commissarissen. In deze dynamische tijden was én is het in het belang ook van de natuur in Brabant belangrijk het fundament van Groen Ontwikkelfonds Brabant te versterken met ervaren en betrokken toezichthouders.

Advies- en investeringscommissie

Andries Bouma

Groen Ontwikkelfonds Brabant voert de subsidieregeling Realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant in mandaat uit. De adviescommissie Realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant is benoemd door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, met als opdracht om een inhoudelijke en deskundige bijdrage te leveren aan de uitvoering van de subsidieregeling Realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant. Die bijdrage bestaat eruit dat de commissie de directeur van Groen Ontwikkelfonds Brabant adviseert over bij het fonds ingediende subsidieaanvragen.

De commissie bestaat uit een voorzitter en vier leden. In 2023 nam de commissie afscheid van voorzitter [Andries Bouma](#), die vanaf het begin betrokken is geweest bij Groen Ontwikkelfonds Brabant. Wij zijn hem grote dank verschuldigd!

Yves de Boer is aangesteld als [nieuwe voorzitter van de advies- en investeringscommissie](#).

Alle commissieleden zijn geselecteerd op hun kennis van (nieuwe) natuur, financiering en ondernemerschap.

De investeringscommissie Grondtransacties adviseert de directeur van Groen Ontwikkelfonds Brabant over grondtransacties, die onderdeel vormen van plannen die bijdragen aan het realiseren van nieuwe natuur in Brabant. De commissieleden worden benoemd door de directeur van Groen Ontwikkelfonds Brabant.

De investeringscommissie Grondtransacties heeft dezelfde samenstelling als de adviescommissie Realisering Natuurnetwerk Noord-Brabant.

Accountant

Baker Tilly voerde in oktober 2023 een interim-controle uit naar de administratieve organisatie en interne beheersing. Zij rapporteerde over haar bevindingen in een verslag, dat op 14 december 2023 is besproken met de directeur, de medewerkers die de administratie voeren en onze contactpersoon voor de accountant.

Na afronding van de interim-controle, heeft provincie Noord-Brabant het Groen Ontwikkelfonds Brabant verzocht de jaarrekening ook te laten controleren op rechtmatigheid. In februari 2024 is het door het Groen Ontwikkelfonds Brabant voorgestelde rechtmatigheidskader akkoord

bevonden door provincie Noord-Brabant. Dit rechtmatigheidsvoorstel is toegepast in de jaarrekening 2023.

Jaarrekening

Op basis van de jaarrekening van Groen Ontwikkelfonds Brabant BV kan enig aandeelhouder provincie Noord-Brabant beoordelen hoe uitvoering wordt gegeven aan de opdracht zoals verwoord in de Aandeelhoudersinstructie.

De jaarrekening wordt, conform de oprichtingsstatuten, vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

De jaarrekening geeft een overzicht van de financiële situatie en bestaat uit onder andere een balans en een winst- en verliesrekening over het voorgaande jaar.

Groen Ontwikkelfonds Brabant BV is geclassificeerd als een middelgrote onderneming. De voorliggende jaarrekening voldoet aan de wettelijke eisen die daaruit voortvloeien.

1.9 Jaarcijfers

In de winst- en verliesrekening houden de opbrengsten en de kosten elkaar in evenwicht waardoor de winst ieder jaar op nihil uitkomt.

Op de balans staat een totaal aan activa en passiva van €7,3 miljoen.

Het fonds bezit geen eigen vermogen en heeft alleen kortlopend vreemd vermogen op de balans staan. Vanwege de verhouding met de provincie is de solvabiliteit gewaarborgd. De enige grote debiteur is de provincie, zodat er geen risico bestaat op wanbetaling.

1.10 Risico's

Tweejaarlijks herijken we ons risicodocument. Eind 2023 hebben we een **top-4** van grootste risico's bij het realiseren van (ondernemende) nieuwe natuur benoemd. Deze risico's zijn opgenomen in het risicodocument 2024. In dat risicodocument geven we aan welke maatregelen we nemen om de risico's te voorkomen dan wel te minimaliseren. Overigens zijn de benoemde risico's niet eenzijdig door Groen Ontwikkelfonds Brabant te beperken. Sterker nog, deze risico's zijn grotendeels niet door Groen Ontwikkelfonds Brabant te beïnvloeden.

1. Opdracht Groen Ontwikkelfonds Brabant is niet in 2027 afgerond

Om vrijwillig natuur te realiseren is een brede set aan opties nodig. Iedere grondeigenaar heeft immers andere redenen om wel of niet te willen meewerken aan het vrijwillig realiseren van nieuwe natuur.

De opties voor vrijwillige natuurontwikkeling zijn zeker nog niet uitgeput, maar er zijn volgens ons dan wél aanvullende organisatorische maatregelen (een kavelruilbureau), financiële middelen (bijvoorbeeld voor het afkopen van reguliere pacht), beleidswijzigingen (ruimte om af te wijken van ambitiedoeltypen en begrenzingen) en inzet van instrumenten (denk aan WILG en voorkeursrecht) nodig.

Daarnaast geven op sommige locaties grondeigenaren aan zeker niet op vrijwillige basis te willen meewerken aan het realiseren van de nieuwe (ondernemende) natuur. Dat is uiteraard hun goed recht, maar wel complicerend als we onze doelen voor 2027 willen behalen. Zeker waar dit effect heeft op de definitieve inrichting van een veel groter gebied, vanwege het noodzakelijk hydrologisch peil voor de daar door de provincie gewenste natuur.

We hebben dit, deels samen met de Manifestpartijen, geagendeerd bij provincie Noord-Brabant. Zie ook onze eerdere jaarplannen en jaarverslagen.

2. Vertragingen, onzekerheid, een afwachtende houding en energieverlies door onzekerheid over einddatum Groen Ontwikkelfonds Brabant

Bij de oprichting van het Groen Ontwikkelfonds Brabant heeft de organisatie een opdracht meegekregen die eind 2027 afgerond zou moeten zijn. Inmiddels weten we dat dit niet gaat lukken. Nu 2027 steeds dichterbij komt, krijgen we steeds vaker vragen over hoe het straks verder gaat.

De vragen zijn grofweg in drie categorieën onder te brengen:

1. Operationele vragen van natuurmakers die samenhangen met actuele subsidievragen voor de realisatie van nieuwe natuur (dus aanvraag in 2023 en een vermoedelijke realisatietermijn tot na 2027) en concrete uitstelverzoeken van reeds afgegeven subsidieaanvragen tot na 2027.
Uitstelverzoeken worden beoordeeld op hun haalbaarheid vóór 2027. Indien haalbaarheid voor 2027 niet realistisch is moet het uitstelverzoek worden afgekeurd en de beschikking worden ingetrokken of teruggevorderd.
2. In het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied wordt een Brabants Programma Landelijk Gebied opgesteld met daarin de integratie van de doelen voor natuur, water en de transitie landbouw. Het is nog onduidelijk hoe de integratie van deze opdracht -en dus ook 'de opdracht natuur'- verder gaat.
3. Collega's stellen zichzelf steeds vaker de vraag: 'hoe ziet mijn werk er na 2027 uit'? We willen voorkomen dat die onzekerheid onder de huid van de medewerkers gaat zitten

en dat gewaardeerde medewerkers andere keuzes gaan maken. Het wordt dan lastiger om de continuïteit van de organisatie te behouden.

Helaas hebben we voor deze risico's geen pasklare oplossing. We vragen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders al enige tijd om duidelijkheid te krijgen over de toekomst van het fonds.

3. Overbegrenzing

De subsidiekaart van Groen Ontwikkelfonds Brabant kent een overbegrenzing van het Natuurnetwerk Brabant, met name gelegen in het provinciaal NNB. Momenteel werkt de provincie Noord-Brabant aan het terugbrengen van deze overbegrenzing.

Dit, in combinatie met de onduidelijkheid over de (toekomstige) financiering van het provinciaal NNB én de onduidelijkheid over landschapsgronden/overgangsgebieden, zorgt voor een stapeling van onzekerheden voor natuurmakers, voor gebiedstrekkers én voor onze eigen aan- en verkopers van grond.

Samen met de Manifestpartijen hebben wij dit knelpunt al meerdere malen gesignaleerd én geagendeerd, zowel op uitvoerend als strategisch niveau. Ook hierover wordt het gesprek gevoerd met de provincie Noord-Brabant.

4. Werkeenheid

De Werkeenheid Natuurnetwerk Brabant, een samenwerkingsverband van de Manifestpartijen, begeleidt initiatiefnemers bij het maken van (ondernemende) natuurplannen en het indienen van een subsidieaanvraag. Door tal van oorzaken is het team stevig in omvang afgenomen, terwijl de urgentie om de natuurrealisatie te versnellen alleen maar groter wordt. Dat is zorgelijk én een serieuze bedreiging voor het kunnen realiseren van onze maatschappelijke opdracht.

Ook hiervoor geldt dat we hierover met het team van de Werkeenheid, de provincie en de Manifestpartijen in gesprek zijn over de oplossingsrichting.

De financiële continuïteit van Groen Ontwikkelfonds Brabant loopt, door de financiële relatie met de provincie, geen risico. Er zijn voldoende liquide middelen om de opdracht te realiseren.

Bezwaren

In 2023 is 17 keer bezwaar aangetekend tegen een subsidieverleningsbesluit van Groen Ontwikkelfonds Brabant. Daarnaast lopen er nog twee eerdere bezwaren.

Het betreft 16 bezwaren tegen een afwijzing van de subsidieaanvraag, omdat het subsidieplafond bereikt was. Vier bezwaarmakers hebben hun bezwaar ingetrokken en 12 bezwaarmakers hebben hun bezwaar nog aangehouden in het informele traject.

Eén bezwaar richt zich tegen de taxatiewaarde, één bezwaar tegen de weigering vanwege een bibob-toets en één bezwaar tegen de inhoudelijke kwaliteitsbeoordeling. Deze procedures lopen nog.

Het financiële risico is beperkt. Groen Ontwikkelfonds Brabant voert de subsidieregeling uit in mandaat van de provincie Noord-Brabant. Afspraken hierover liggen vast in de overeenkomst "uitvoeren subsidieregeling Realiseren natuurnetwerk Noord-Brabant". De provincie voert de procedure en neemt advieskosten en juridische kosten voor haar rekening (artikel 3.2). Ook staat in de overeenkomst dat, mocht de uitkomst van het bezwaar zijn dat de aanvrager toch recht

heeft op subsidie en het subsidieplafond van de betreffende paragraaf zijn bereikt, de provincie de middelen beschikbaar stelt (artikel 5.3).

1.11 Opvolging evaluatie Groen Ontwikkelfonds Brabant door KplusV

In 2012 heeft provincie Noord-Brabant vier investeringsfondsen opgericht: het Breedbandfonds, het Innovatiefonds, het Energiefonds en Groen Ontwikkelfonds Brabant. Twee jaar later, in 2014, is ook Brabant C in het leven geroepen.

Bij de oprichting van de fondsen is in Provinciale Staten de afspraak gemaakt dat het functioneren van de fondsen elke vier jaar wordt geëvalueerd. In 2021 is een tweede evaluatie uitgevoerd en opgeleverd door onderzoeksbureau KplusV.

De centrale onderzoeksvraag was: *“Wat is de voortgang, werkwijze, effectiviteit en efficiency van de Brabantse investeringsfondsen en wat is hun bijdrage aan het behalen van de beleidsdoelstellingen in Noord-Brabant?”*.

De conclusie voor Groen Ontwikkelfonds Brabant luidde:

Groen Ontwikkelfonds Brabant draagt in ruime mate bij aan het stimuleren en opschalen van een robuust natuurnetwerk in Brabant. De kosten die het omzetten van landbouwgebieden naar (ondernemende) natuur Groen Ontwikkelfonds Brabant met zich meebrengt kunnen de maatschappelijke partners niet zelf dragen. Naast het Groen Ontwikkelfonds Brabant zijn er vanuit provincie Brabant geen andere financieringsmogelijkheden voor de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant. Het bestaan van het fonds is daarom van grote toegevoegde waarde voor de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant, de realisatie van nieuwe natuur en andere aan natuur verwante opgaven en het in stand houden van biodiversiteit. In de toekomst liggen er nog veel opgaven, waarvoor het van belang is om vast te stellen welke rol Groen Ontwikkelfonds Brabant daarvoor kan hebben.

KplusV zag vier punten, die ook in 2023 om aandacht vroegen:

1. Het fonds voert haar opdracht zoals beoogd uit, maar er is versnelling en flexibiliteit nodig om de beoogde resultaten te halen voor 2027. Met name de processen met betrekking tot aankoop, verkoop en ruil van gronden lopen volgens de (juridische) procedures van de provincie. De lange duur van processen en procedures zou het realiseren van de doelen voor eind 2027 in gevaar kunnen brengen;
2. Er is extra inzet nodig om de doelen voor de inrichting van het rijksdeel van het NNB en de EVZ's te kunnen realiseren.
3. Het functioneren van het fonds hangt sterk aan de netwerken en inzet van de huidige directeur. Deze afhankelijkheid brengt kwetsbaarheid met zich mee voor de continuïteit van het fonds;
4. Om het NNB te kunnen realiseren moet worden nagedacht over de positie van Groen Ontwikkelfonds Brabant en de governance van het grotere samenwerkingsverband waarbinnen Groen Ontwikkelfonds Brabant opereert. Het is nog onduidelijk hoe een fonds als Groen Ontwikkelfonds Brabant zich verhoudt tot de aanpalende grote opgaven die op de provincie afkomen en of en hoe het fonds een rol heeft/krijgt in de uitvoering daarvan.

Groen Ontwikkelfonds Brabant heeft in 2023 verschillende acties ondernomen om uitvoering te geven aan deze aandachtspunten. Hieronder een korte samenvatting per aandachtspunt.

Ad 1)

Samen met nieuwe MPO-programmamanager zijn afspraken gemaakt over de verbetering van de samenwerking. De mandaten met betrekking tot grondaankoop, verkoop en pacht geven niet op alle vragen over rollen en verantwoordelijkheden een duidelijk antwoord; juist daarom is een goede samenwerking cruciaal. Er is onder andere een gezamenlijk inloopspreekuur in het leven geroepen waar zaken die niet eenduidig zijn of waar een richting voor moet worden bepaald kunnen worden voorgelegd.

Ad 2)

Dit aandachtspunt is onverminderd relevant. Zie de passage bij paragraaf 1.4 over de KPI's.

Ad 3)

In 2023 heeft de instelling van een kernteam Groen Ontwikkelfonds Brabant, met daarin een operationele vertegenwoordiging van de kernfuncties van de organisatie, verder vorm gekregen. Het geeft de organisatie een stevigere basis en maakt haar minder kwetsbaar. Ook in 2024 werken we aan een verdere doorontwikkeling.

Daarnaast zorgt de aanstelling van een bestuurssecretaris voor een betere verbinding tussen de directeur, RvC, aandeelhouder en de interne organisatie.

In 2023 is een Raad van Commissarissen benoemd. Daarmee is ook op strategisch vlak extra stevigheid aangebracht. Afgelopen jaar is bovendien een aparte financiële functie gecreëerd. De benodigde financiële kennis is daarmee niet louter bij de directeur aanwezig, maar gedeeld en belegd in de organisatie.

Ad 4)

Dit aandachtspunt is onverminderd relevant. Zie de passage hierover bij paragraaf 1.10: risico's.

1.12 Groen Ontwikkelfonds Brabant en duurzaamheid

Een bestuursverslag is dé plek om verantwoording af te leggen over de manier waarop Groen Ontwikkelfonds Brabant omgaat met duurzaamheid. Ook al zijn we als organisatie daartoe niet wettelijk verplicht, ons jaarverslag bevat dit jaar voor het eerst een duurzaamheidsverantwoording.

Onze kerntaak, het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant, draagt in hoge mate bij aan de verbetering van de biodiversiteit, waterkwaliteit en bodemkwaliteit in Brabant. Hier behalen we dus al een heel hoge score op het gebied van duurzaamheid. Maar Groen Ontwikkelfonds Brabant doet meer. Hieronder onze belangrijkste resultaten.

Duurzaam gebruik agrarische gronden

We werken al jaren aan de verduurzaming van het gebruik van onze 'agrarische gronden'. Deze gronden zijn gekocht als ruilgrond en worden, zolang de ruiling nog niet actueel is, tijdelijk verpacht, voor agrarisch gebruik.

We hebben hiertoe, samen met een aantal samenwerkende organisaties, het 'netwerk duurzame gronduitgifte' opgezet. Dit netwerk, waarbij ruim 50 partijen met grond in eigendom (gemeenten, waterschappen, stichtingen, Brabant Water, natuurterrein beherende organisaties, enzovoorts) zijn aangesloten, komt eenmaal per kwartaal bij elkaar en deelt kennis over wat er mogelijk is op dit gebied. Ook bieden we via de website www.duurzamegronduitgifte.nl goede voorbeelden van duurzame gronduitgifte een podium, zodat ook andere grondeigenaren hier hun voordeel mee kunnen doen.

Begin 2023 organiseerden we, samen met de provincie Noord-Brabant, een [bijeenkomst over duurzame gronduitgifte](#). Tijdens deze bijeenkomst werd ook de vernieuwde [handleiding duurzame gronduitgifte](#) uitgereikt.

We zijn, samen met de provincie Noord-Brabant, actief om stap voor stap het gebruik van 'onze' agrarische gronden verder te verduurzamen. Voorbeelden hiervan zijn een verbod op glyfosaathoudende middelen, zoals bijvoorbeeld Round Up, en de duurzaamheidsscore, waarbij niet alleen de prijs maar ook de duurzaamheid van de bedrijfsvoering van de agrarische ondernemer wordt meegewogen bij de gunning van de pachtgrond. Hiermee hebben duurzame ondernemers een grotere kans om deze gronden te pachten tegen een redelijke pacht prijs. Het verlies aan pachtinkomsten komt voor rekening van Groen Ontwikkelfonds Brabant.

In 2023 is het besluit genomen om, voor de pachtuitgifte vanaf 2025, aanvullende vereisten op te nemen in de pachtcontracten van alle agrarische gronden die in de omgeving van Natura2000-

gebieden (binnen 1000 meter) en KRW-lichamen (Kader Richtlijn Water; binnen 250 meter) liggen. Het gebruik van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen wordt op deze percelen verboden. De komende jaren zijn er nog meer stappen te zetten, noodzakelijk om onze koploperpositie te behouden.

Overig

Bijna alle medewerkers die werken voor Groen Ontwikkelfonds Brabant zijn in dienst bij de provincie Noord-Brabant. Voor hen is de CAO-provincies van toepassing. De twee medewerkers in dienst van GOB volgen eveneens de CAO-provincies. De [arbeidsvoorwaarden](#) zijn daarmee goed te noemen.

Milieuvriendelijke vormen van woon-werkverkeer worden gestimuleerd. Medewerkers krijgen een NS-businesscard voor woon-werkverkeer en dienstreizen. Medewerkers kunnen een goede fiets aanschaffen als die voor woon-werkverkeer wordt gebruikt. Daarnaast kunnen zij gebruikmaken van een deelauto of een leenfiets.

Groen Ontwikkelfonds Brabant huurt kantoorruimte van de provincie Noord-Brabant. Dit kantoor is in 2023 onder handen genomen en voldoet aan de nieuwste duurzaamheidsvereisten.

We werken graag met de collega's op kantoor, omdat het belangrijk is voor een goede teamsamenwerking! Medewerkers voeren een deel van hun werkzaamheden thuis uit, waardoor de balans tussen werk en privé nog beter bewaakt kan worden.

Ambities

We streven naar continue verbetering van onze duurzaamheidsprestaties. Een van onze wensen is om over te stappen naar een duurzame bank. We zijn hier echter gebonden aan de afspraken die de provincie Noord-Brabant met haar en dus ook onze huisbank heeft gemaakt. In 2024 gaan we hierover opnieuw het gesprek aan met onze aandeelhouder.

1.13 Relevante ontwikkelingen 2023

Verkiezingen

In 2023 gingen de Brabanders naar de stembus en kreeg Brabant een nieuw provinciaal bestuur. Groen Ontwikkelfonds Brabant schreef een [brief](#) aan de formateur met suggesties voor het vergroten van de uitvoeringskracht.

Bestuursakkoord

Het nieuwe Brabantse bestuur gaf het [bestuursakkoord de titel "Samen maken we Brabant"](#). mee. In dit bestuursakkoord staan uiteraard veel onderwerpen die ons (gaan) raken. In de [column van september 2023](#) is onze eerste reactie op het bestuursakkoord te lezen.

Natuur in eigen Hand

Zomer 2023 hebben we samen met Brabants Landschap, IVN, Brabantse Milieufederatie en provincie Noord-Brabant opnieuw de [bijeenkomst Natuur in Eigen Hand](#) georganiseerd. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld voor iedereen die in Brabant aan de slag wil met het aanleggen van meer groen of natuur. De organiserende partijen leggen in workshops uit hoe zij initiatiefnemers kunnen ondersteunen met kennis en financiering. Voor nieuwe natuurmakers is de bijeenkomst een goed moment om kennis te maken met niet alleen mogelijke partners maar ook met andere initiatiefnemers. De bijeenkomst was met 90 deelnemers goed bezocht.

De Raad van Commissarissen: van links naar rechts Myriam van Rooij (voorzitter), Jean-Paul Schaij en Paul de Beer.

1.14 Jaarverslag Raad van Commissarissen

In 2023 is, negen jaar na de oprichting van Groen Ontwikkelfonds Brabant, een Raad van Commissarissen (RvC) aangetreden. De benoeming van de Raad van Commissarissen past bij de snel veranderende, complexe omgeving waarin Groen Ontwikkelfonds Brabant moet acteren.

Met een RvC is er een breder en stabielere klankbord voor de directie. Met de RvC 'tussen' de Algemene Aandeelhoudersvergadering en de directie is bovendien de governance en het toezicht meer in balans.

Na een korte oriëntatiefase vervult de Raad van Commissarissen vol verve haar rol als toezichthouder en adviseert zij het fonds over de uitdagingen die zij in dagelijkse werk tegenkomt bij het realiseren van de doelstellingen in een uitdagende omgeving.

De RvC bestaat uit drie leden, die allen zijn benoemd per 1 september 2023. De leden zetten hun betrokkenheid bij natuurontwikkeling in combinatie met hun bestuurlijke kennis en ervaring in voor de doelen van Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Verslag Raad van Commissarissen

“We zijn onze eerste zittingstermijn gestart met een kennismakingsbijeenkomst waar ambtelijke vertegenwoordigers vanuit Programma Natuur en vanuit Programma Deelnemingen van de provincie bij zijn aangesloten. Deze bijeenkomst bood een waardevolle gelegenheid om inzicht te krijgen in de bredere context waarin het fonds opereert en kennis te maken met inhoudelijk relevante spelers.

In 2023 hebben we als RvC de governance ingericht. We hebben onder andere de taakvelden verdeeld en een RvC-reglement opgesteld. Tijdens twee vergaderingen zijn belangrijke kwesties besproken met betrekking tot strategie, financiën en risicobeheer. De RvC heeft tenslotte input geleverd voor het jaarplan 2024 “Kansen voor natuurmakers in onzekere tijden”, het jaarplan goedgekeurd en de begroting 2024 voorgelegd tijdens de vergadering met de aandeelhouder. De RvC is daarbij goed ondersteund door zowel de directeur als de secretaris, waarvoor dank. Daarnaast heeft in december de vergadering met de enige aandeelhouder van Groen Ontwikkelfonds Brabant, de provincie Noord-Brabant, plaatsgevonden. In deze vergadering is de begroting 2024 goedgekeurd en is het nieuwe RvC-reglement vastgesteld.

De RvC heeft al snel geconstateerd dat het fonds met grote uitdagingen wordt geconfronteerd. De algemene onzekerheid rondom de grote nog te realiseren opgaven in het buitengebied in combinatie met de naderende einddatum van Groen Ontwikkelfonds Brabant (2027) zorgt voor vertraging van de realisatie. Dit terwijl er juist versnelling noodzakelijk is.

De leden van de RvC hebben daardoor prioriteit gegeven aan het uitbreiden van het netwerk van bestuurders en natuurmakers. Er zijn kennismakingsgesprekken gevoerd met belangrijke sleutelpersonen, er is een netwerkbijeenkomst bijgewoond (georganiseerd door de provincie Noord-Brabant voor alle contacten van deelnemingen) en zijn er afspraken gemaakt voor een werkbezoek. Tijdens dat werkbezoek stonden de uitdagingen voor nieuwe natuurmakers centraal. Daarbij is er veel aandacht geweest voor de samenhang tussen de natuur- en de wateropgaven.

Als RvC zijn we vastbesloten om onze rol als toezichthouder op een effectieve en proactieve manier te vervullen. We zullen nauw samenwerken met de directie en aandeelhouder om de belangrijke en urgente opgave waar het Groen Ontwikkelfonds Brabant voor aan de lat staat te realiseren.

Namens de Raad van Commissarissen wil ik mijn dank uitspreken aan alle natuurmakers, de provincie en andere betrokkenen bij Groen Ontwikkelfonds Brabant voor hun inzet bij de realisatie van nieuwe natuur gedurende het jaar 2023. We kijken uit naar een vruchtbare voortzetting van onze gezamenlijke inspanningen in het komende jaren.”

Myriam van Rooij

**Voorzitter Raad van Commissarissen
Groen Ontwikkelfonds Brabant**

1.15 2024 en verder!

“Kansen voor natuurmakers in roerige tijden” is het thema van het jaarplan 2024 van Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Het geeft beknopt én krachtig aan waar wij in 2024 op gaan inzetten!

Op onze website is het [jaarplan 2024](#) na te lezen.

Heeft u tips of aanbevelingen?

We horen ze graag via info@groenontwikkelfondsbrabant.nl of 06 - 30956450.

2. JAARREKENING 2023

Deze jaarrekening van Groen Ontwikkelfonds Brabant BV is een belangrijk document, op basis waarvan provincie Noord-Brabant (100 % aandeelhouder), kan beoordelen hoe uitvoering wordt gegeven aan de opdracht zoals verwoord in de Aandeelhoudersinstructie d.d. 12-12-2022.

De jaarrekening geeft een overzicht van de financiële situatie. Deze bestaat onder andere uit een balans en een winst- en verliesrekening over het afgelopen jaar.

De jaarrekening wordt, conform de Oprichtingsstatuten, vastgesteld door de Algemene Vergadering.

2.1 Balans per 31 december 2023

(in € na verwerking voorstel resultaatbestemming)

Activa	2023	2022
Vlottende Activa		
Debiteuren Openbare Lichamen	340.110,58	1.588.078,58
Debiteuren Niet-Financiële instellingen	0,00	0,00
Vordering op Provincie inzake schatkistbankieren	670.801,44	5.495.726,77
Totaal vlottende activa	1.010.912,02	7.083.805,35
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde bedragen	0,00	39.564,50
Nog te ontvangen bedragen	6.317.518,73	377.729,15
Totaal overlopende activa	6.317.518,73	417.293,65
Totaal activa	7.328.430,75	7.501.099,00

Passiva	2023	2022
Eigen Vermogen		
Gestort kapitaal	1,00	1,00
Totaal Eigen Vermogen	1,00	1,00
Kortlopende schulden & overlopende passiva		
Crediteuren Algemeen	298.535,30	242.781,01
Nog te betalen bedragen	1.523.498,70	1.053.323,36
Vooruitontvangen bedragen	5.506.395,75	6.204.993,63
Totaal kortlopende schulden & overlopende passiva	7.328.429,75	7.501.098,00
Totaal passiva	7.328.430,75	7.501.099,00

2.2 Winst-en-verliesrekening over 2023 (in €)

Winst- en verliesrekening	2023	2022
Opbrengsten		
Overige bedrijfsopbrengsten	16.012.877,67	31.103.454,53
Overige baten	<u>98.583,69</u>	<u>21.425,67</u>
Totaal opbrengsten	16.111.461,36	31.124.880,20
Bedrijfskosten		
Subsidieverlening	14.832.197,40	30.074.851,63
Loon	133.643,50	123.947,22
Sociale- en pensioenlasten	31.962,60	28.955,22
Overige personeelskosten	11.359,93	8.643,29
Overige bedrijfskosten	<u>1.102.297,93</u>	<u>888.482,84</u>
Totaal bedrijfskosten	16.111.461,36	31.124.880,20
Resultaat	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

2.3 Kasstroomoverzicht (in €)

	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo bedrijfsopbrengsten en -lasten		
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen en boekverlies desinvesteringen		
Mutatie voorzieningen		
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>		
Vorraden		
Vorderingen +/- vordering kapitaalstorting	-4.750.840,77	5.144.542,90
Kortlopende schulden +/- investeringscrediteuren	-172.668,25	-823.070,55
	-4.923.509,02	4.321.472,35
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
Vennootschapsbelasting		
Ontvangen rente	98.583,69	21.425,67
	98.583,69	21.425,67
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	-4.824.925,33	4.342.898,02
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa		
Desinvesteringen in materiële vaste activa		
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Uitkering resultaat voorgaand jaar		
Ontvangst kapitaalstorting (resultaat)		
Ontvangst kapitaalstorting (in overige reserve) resultaat		
Uitkering ten laste van agioreserve		
Aangetrokken langlopende schulden		
Aflossing langlopende schulden		
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie geldmiddelen	-4.824.925,33	4.342.898,02
Saldo 01-01 vrij beschikbare liquide middelen	5.495.726,77	1.152.828,75
Saldo 31-12 vrij beschikbare liquide middelen	670.801,44	5.495.726,77
Mutatie geldmiddelen	-4.824.925,33	4.342.898,02

2.4 Toelichting op de jaarrekening

2.4.1 Algemeen

Groen Ontwikkelfonds Brabant is een zelfstandige BV, met provincie Noord-Brabant als enig aandeelhouder. De statutaire vestigingsplaats is 's-Hertogenbosch onder Kamer van koophandel nummer 60590785.

Toepasselijk verslaggevingsstelsel

Volgens de omvangscriteria van het Burgerlijk Wetboek (Titel 9 BW 2) is de rechtspersoon over het boekjaar een middelgrote onderneming. De jaarrekening is opgesteld op basis van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

In het kader van de uitvoering van de Subsidieregeling is met provincie Noord-Brabant een 'overeenkomst uitvoeren Subsidieregeling realisering natuurnetwerk Noord-Brabant' afgesloten. Voor het uitvoeren van de opdracht door Groen Ontwikkelfonds Brabant BV ontvangt de vennootschap gelden vanuit provincie Noord-Brabant. Hiermee is de continuïteit van de vennootschap gewaarborgd.

Doel en activiteiten

De provincie heeft in 2013 besloten om het Groen Ontwikkelfonds Brabant op te richten, teneinde met de financiële middelen in dit fonds bij te dragen aan de realisatie van het Natuur Netwerk Brabant en de Ecologische Verbindingszones. In het PS-besluit d.d. 21 juni 2013 (PS 42/13B) is ingestemd met de instelling van het Groen Ontwikkelfonds Brabant overeenkomstig de in het Statenvoorstel in paragraaf 3.4 voorgestelde kaders. Hiertoe werd EUR 240 miljoen en 2.274 ha grond afkomstig van de Rijksoverheid toegewezen aan het Groen Ontwikkelfonds Brabant.

De provincie heeft besloten om het beheer van het Groen Ontwikkelfonds Brabant onder te brengen bij een specifiek hiervoor door de provincie Noord-Brabant opgerichte BV met de naam "Groen Ontwikkelfonds Brabant BV". Groen Ontwikkelfonds Brabant BV is opgericht op 25 april 2014. Provincie Noord-Brabant is 100% aandeelhouder van deze BV.

De provincie heeft als doelstelling om te zorgen voor de realisatie van het Natuur Netwerk Brabant (NNB). De provincie heeft opdracht gegeven aan het Groen Ontwikkelfonds Brabant om een groot deel van deze NNB-opgave te realiseren. Na 2013 is de opdracht enkele malen aangepast. De huidige opgave (2014 t/m 2027) voor het Groen Ontwikkelfonds Brabant is als volgt:

- realisatie van 2.559 ha. provinciale NNB;
- realisatie van 4.032 ha. rijks NNB;
- inrichting van 2.559 ha. provinciale- en 5.684 ha. rijks NNB;
- realisatie van 1.280 ha EVZ.

Groen Ontwikkelfonds Brabant kan niet worden gehouden tot realisatie van het totale aantal hectaren NNB, zoals genoemd in 2.1 van de Aandeelhoudersinstructie, voor zover de provincie niet het benodigde budget beschikbaar stelt.

Natuur en Landschap zijn van groot belang voor een gezonde leefomgeving en het welzijn van de burgers in Noord-Brabant. Ook als vestigingsfactor voor het bedrijfsleven is de kwaliteit van natuur en landschap van belang. Daarom heeft de provincie in 2012 in de kadernota Brabant Uitnodigend Groen de ambitie uitgesproken om zich in te spannen voor de realisatie van het volledige Natuurnetwerk Brabant (NNB), inclusief de Ecologische Verbindingszones (EVZ). De realisering hiervan zal op een vernieuwende wijze plaatsvinden. Meer interactie met de omgeving, vaak gebiedsgericht. De oprichting van Groen Ontwikkelfonds Brabant BV past in deze ambitie. Deze ambitie is opnieuw opgenomen in het Beleidskader Natuur dat in 2022 is vastgesteld door Provinciale Staten van Noord-Brabant.

Het fonds heeft een resultaatverplichting om uiterlijk in 2027 het Natuurnetwerk Brabant te realiseren. Op basis van de aanvragen kan het fonds aan initiatiefnemers subsidies in de vorm van geldbedragen, leningen of garanties verstrekken om natuur te realiseren. Ook beschikt het fonds over gronden binnen het NNB (die worden verkocht aan een nieuwe natuurbeheerder) en buiten het NNB. Deze gronden buiten het NNB zijn beschikbaar als ruilgrond.

Financiële relatie met provincie Noord-Brabant

Onderstaande financiële relaties tussen provincie Noord-Brabant en Groen Ontwikkelfonds Brabant BV zijn in het kader van dit jaarverslag 2023 van belang:

- de twee geldstromen van provincie Noord-Brabant naar Groen Ontwikkelfonds Brabant BV in het kader van:
 - de opdracht voor organisatiekosten;
 - subsidieverlening bestaande uit:
 - de uitvoering van de subsidieregeling tot en met 31 december 2019;
 - de nieuwe opdracht tot het verlenen van subsidie per 1 januari 2020.
- de verrekening van de uren, deels via de exploitatie van de gronden, in het kader van de SLA's (Service Level Agreements) en detacheringen; Groen Ontwikkelfonds Brabant BV huurt personeel en diensten in van verschillende onderdelen van provincie Noord-Brabant.

Financiële middelen ten behoeve van uitoefening doelstellingen

De vennootschap heeft voor de uitoefening van haar taken de volgende middelen ter beschikking.

Middelen	31-12-2023
Geldmiddelen	259.945.673,59
Gronden en opstallen	66.831.960,10
	<u>326.777.633,69</u>

Het verloop van de middelen in het verslagjaar 2023 is als volgt.

Middelen	31-12-2022	mutatie 2023	31-12-2023
Geldmiddelen	258.490.560,18	1.455.113,41	259.945.673,59
Gronden en opstallen	64.910.793,09	1.146.167,01	66.056.960,10
	323.401.353,27	2.601.280,42	326.002.633,69

Geldmiddelen

Per 1 januari 2020 heeft Groen Ontwikkelfonds Brabant BV de opdracht gekregen om in mandaat de provinciale subsidieregeling uit te voeren. Voor de uitvoering van deze opdracht is door de provincie een eerste tranche van € 59,2 miljoen in 2020 en een tweede tranche van € 28,5 miljoen in 2021 beschikbaar gesteld.

Voor de subsidieregeling tot en met 31 december 2019 was oorspronkelijk een subsidiebeschikking afgegeven van € 198,4 miljoen. De subsidiebeschikking voor deze oude regeling is per 31 december 2019 naar beneden bijgesteld op grond van de realisaties en de nog openstaande subsidieverplichtingen tot een bedrag van € 96 miljoen per 31 december 2019. Deze is uiteraard nog niet verwerkt in deze jaarrekening, omdat nog niet alle beschikkingen zijn vastgesteld.

In 2022 is een aanvullende subsidieopdracht afgegeven voor een bedrag van € 34,8 miljoen. In 2023 is er wederom een aanvullende subsidieopdracht afgegeven voor een bedrag van € 78,9 miljoen.

Gronden en gebouwen

Er een overeenkomst trekkingsrechten grond vastgesteld bij besluit van 1 juli 2014 en door partijen op 7 juli 2014 getekend (en nadien nader aangevuld) waarin partijen de afspraken hebben vastgelegd omtrent de wijze waarop gronden aan het GOB BV beschikbaar worden gesteld in verband met de aan het GOB BV verleende opdracht.

Op 1 juni 2015 is middels een addendum wijziging aangebracht in de overeenkomst met betrekking tot afspraken inzake beheer van de gronden.

Bij besluit d.d. 1 december 2017 heeft PS ingestemd met het kopen van maximaal 1.100 ha ruilgronden buiten NNB met als doel grondruil met gronden binnen NNB, waarvoor een bedrag van € 50 miljoen beschikbaar is gesteld.

Met het Nationaal Programma Landelijk Gebied, dat vertaald gaat worden in de Gebiedsgerichte Aanpak, zijn de opgaven in het landelijk gebied urgenter en complexer geworden en dienen ze nog integraler te worden aangepakt. Grondbeschikbaarheid is bij deze integrale aanpak een belangrijke randvoorwaarde.

Inzet van ruilgronden is voor (ondernemende) natuurrealisatie in het natuurnetwerk. Met de ambitie om dit samen met natuur-inclusieve en biologische agrariërs te realiseren.

De mutatie grond en opstallen in 2023 is het gevolg van aan- en verkopen voor een bedrag van netto € 1,9 miljoen en er is een negatief exploitatieresultaat op deze gronden en gebouwen in 2023 gerealiseerd van € 3,2 miljoen. Dit negatieve resultaat is onderdeel van de businesscase van Groen Ontwikkelfonds Brabant, en maakt, vanwege de overeengekomen governance op het gebied van grond en gebouwen, geen deel uit van deze jaarrekening. Deze verantwoording vindt plaats in de jaarrekening van de provincie.

2.4.2 Grondslagen voor balanswaardering

Algemeen

De waardering van activa en passiva is gebaseerd op het stelsel van historische kosten, tenzij hierna anders is aangegeven. Niet genoemde activa en passiva zijn voor de nominale waarde in de balans opgenomen. De grondslagen zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar.

Grondslag vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Na de eerste verwerking vindt waardering plaats tegen de geamortiseerde kostprijs. Bij het ontbreken van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Debiteuren

De debiteuren zijn bij de eerste verwerking in de balans gewaardeerd tegen de reële waarde, die gelijk is aan de kostprijs op het moment van de transactie. Na deze eerste verwerking vindt de waardering plaats tegen de geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde van de vordering. Voorzieningen wegens oninbaarheid zijn in mindering gebracht op de aldus bepaalde waarde van de vordering. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden zijn bij de eerste verwerking in de balans gewaardeerd tegen de reële waarde, die gelijk is aan de kostprijs op het moment van de transactie. Na deze eerste verwerking vindt de waardering plaats tegen de geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde van de schulden bij het ontbreken van (dis)agio.

2.4.3 Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen opbrengsten en kosten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Opbrengsten

Onder opbrengsten wordt verstaan de opbrengst uit levering van diensten. De overige opbrengsten hebben betrekking op ontvangen exploitatiesubsidies. Exploitatiesubsidies worden als baten verwerkt in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt, opbrengsten zijn gedeerd of een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan en indien het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Met betrekking tot de hiervoor genoemde gronden geldt dat deze niet direct als subsidie verstrekt worden. Derhalve zijn provincie Noord-Brabant en Groen Ontwikkelfonds Brabant BV in de Overeenkomst trekkingsrecht Grond met elkaar overeengekomen dat Groen Ontwikkelfonds Brabant BV. over gronden van provincie Noord-Brabant en het rijk kan beschikken en dat deze ingezet kunnen worden voor de realisatie van de natuuropgave. Op basis van deze overeenkomst heeft de provincie het recht om haar medewerking aan een grondtransactie te weigeren.

De resultaten die worden behaald met verkoop van gronden worden door middel van ophoging/verlaging van de budgetten door provincie Noord-Brabant verrekend met Groen Ontwikkelfonds Brabant BV.

In de 'Overeenkomst trekkingsrechten' is afgesproken dat de netto-opbrengst van de pacht en de verkoop van grond ten goede komt aan Groen Ontwikkelfonds Brabant BV.

Onder de opbrengsten zijn de twee subsidiestromen van provincie Noord-Brabant naar Groen Ontwikkelfonds Brabant BV verantwoord:

- organisatiekosten;
- oude subsidiebeschikking en nieuwe subsidieopdracht.

De subsidies worden pas verwerkt, indien er redelijke zekerheid is dat zal worden voldaan aan de voorwaarden verbonden aan de betreffende subsidie. Dit houdt in dat de subsidies ten gunste van de winst-en-verliesrekening komen in het jaar waarin de daarmee samenhangende bestedingen worden verwerkt.

Subsidies

Groen Ontwikkelfonds Brabant BV neemt de lasten van de verwervings- en inrichtingssubsidies voor 100% op het moment dat juridische borging heeft plaatsgevonden via het vestigen van een Kwalitatieve Verplichting of feitelijke overdracht van gronden.

Kosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en indien wordt voldaan aan de voorwaarde voor het opnemen van voorzieningen.

Belastingen

Provincie Noord-Brabant heeft bij de oprichting van Groen Ontwikkelfonds Brabant BV onderstaande afspraken met de Belastingdienst gemaakt over de btw:

- Er is geen sprake van btw-ondernemerschap van Groen Ontwikkelfonds Brabant BV.
- Btw wordt zoveel mogelijk naar provincie Noord-Brabant doorgeschoven. 80% van de btw die aan Groen Ontwikkelfonds Brabant BV in rekening wordt gebracht wordt naar de provincie doorgeschoven en door de provincie gecompenseerd bij het btw-compensatiefonds. De resterende 20% aan btw is op basis van de systematiek van de Wet Omzetbelasting 1968 (toerekenbaar aan vrijgestelde prestaties) niet compensabel/verrekenbaar.

Groen Ontwikkelfonds Brabant BV is in het kader van de doorlevering en/of verkoop van gronden in specifieke gevallen aan te spreken op de omzetbelasting.

Met ingang van 1 januari 2016 is Groen Ontwikkelfonds Brabant BV onderworpen aan de heffing van vennootschapsbelasting. Groen Ontwikkelfonds Brabant BV heeft in 2016 met het Bureau Belastingplicht Overheidsondernemingen van de Belastingdienst overleg gevoerd over haar vpb-positie en concrete afspraken gemaakt over de toepassing van vrijstellingen.

Op 13 Februari 2019 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State een uitspraak (ECLI:NL: RVS:2020:413) gedaan waaruit is af te leiden dat Subsidieregelingen als gevolg van deze uitspraak moeten berusten op een wettelijk voorschrift, oftewel een algemeen verbindend voorschrift. Algemeen verbindende voorschriften kunnen niet worden vastgesteld door private partijen.

Voor Groen Ontwikkelfonds Brabant BV heeft deze uitspraak tot gevolg dat er geen wettelijke rechtsgrond aanwezig kan worden geacht op basis waarvan Groen Ontwikkelfonds Brabant BV gerechtigd is tot het verstrekken van subsidies. Zodoende heeft provincie Noord-Brabant in samenwerking met Groen Ontwikkelfonds Brabant BV een subsidieregeling opgesteld in combinatie met een mandaatverlening. Deze is met ingang van 1 januari 2020 in werking getreden. De subsidieverlening vindt sindsdien plaats op grond van een opdrachtverlening vanuit provincie Noord-Brabant (i.s.m. het College van Gedeputeerde Staten). Dit heeft tot gevolg dat Groen Ontwikkelfonds Brabant BV nu geen 'subsidiepot' meer verkrijgt van provincie Noord-Brabant, maar een opdracht tot het verlenen van subsidies in de daartoe aangewezen gevallen.

Deze wijzigingen zouden mogelijk ook gevolgen hebben voor de btw. Met ingang van 1 januari 2020 kwalificeerde Groen Ontwikkelfonds Brabant BV zich daarom mogelijk als ondernemer voor de btw. In samenspraak met de Belastingdienst is echter vastgesteld dat de huidige btw-systematiek gehandhaafd blijft.

2.5 Toelichting op de balans

Vlottende Activa

Vorderingen

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

Vordering provincie Noord-Brabant

De debiteuren hebben betrekking op de doorgeschoven btw ad € 77.836,23, de declaratie van de detacheringskosten van december 2023 € 45.236,99 en de organisatiekosten over 2023 van € 217.037,36 aan provincie Noord-Brabant.

Het saldo liquide middelen heeft ultimo 2023 volledig betrekking op de rekening-courant bij de schatkist en is hierdoor een vordering op provincie Noord-Brabant van € 670.801,44.

Overlopende activa

De overlopende activa is als volgt opgebouwd.

Overlopende activa	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitbetaalde bedragen	0,00	39.564,50
Nog te ontvangen bedragen	6.317.518,73	377.729,15
	6.317.518,73	417.293,65

De nog te ontvangen bedragen is opgebouwd uit een nog te ontvangen verstrekte subsidiegelden € 6.295.032,48, rente Provincie Noord-Brabant 4e kwartaal € 20.352,99 en ziektegelduitkeringen € 2.133,26.

Eigen vermogen

Kapitaal

Het geplaatst en gestort kapitaal bedraagt € 1, zijnde één aandeel van nominaal € 1.

Kortlopende schulden

Crediteuren

De crediteuren kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Crediteuren	31-12-2023	31-12-2022
Crediteurenschuld Provincie i.v.m. dienstverlening	202.605,11	72.313,93
Overige crediteuren	95.930,19	170.467,08
	298.535,30	242.781,01

De crediteurenschuld aan de provincie bestaat uit een nog te betalen declaratie door de provincie in het kader van de SLA en detacheringen. De overige crediteuren betreffen nog te betalen kosten voor dienstverlening van derden, sociale lasten en declaraties.

Overige schulden en overlopende passiva

De overlopende passiva kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Overige schulden en overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2022
Nog te betalen overige kosten	1.523.498,70	1.053.323,36
Nog te besteden subsidiegelden programmakosten	5.506.395,75	6.204.993,63
	7.029.894,45	7.258.316,99

De nog te betalen overige kosten hebben betrekking op de nog te betalen subsidies € 1.460.314,41, donaties Burgerbossen van € 28.224,33, te betalen accountantskosten van € 22.750,00, inhuur derden € 4.000,- en een reservering voor nog te betalen vakantietoelage van € 6.209,96 over 2023.

De nog te besteden subsidiegelden programmakosten zijn als volgt opgebouwd.

Nog te besteden subsidiegelden programmakosten:

Gerealiseerde subsidie oud regime	95.806,79
Vooruitontvangen bedragen 2022	5.602.202,54 -/-
Vooruitontvangen bedragen oude subsidieregeling	5.506.395,75
Gerealiseerde subsidie nieuw regime	13.437.663,81
Nog te betalen 20% inrichtingssubsidie 2022	459.534,70 -/-
Nog te betalen 20% inrichtingssubsidie 2023	1.460.314,41 +/-
Gerealiseerde opdracht organisatiekosten 2023	1.279.263,96 +/-
Gerealiseerde opdracht notaris en taxatiekosten 2023	297.947,09 +/-
Totaal kosten 2023	16.015.654,57
Gerealiseerde opdracht organisatieopbrengsten 2023	98.583,69 -/-
Nog te ontvangen 20% inrichtingssubsidie 2022	459.534,70 +/-
Nog te ontvangen 20% inrichtingssubsidie 2023	1.460.314,41 -/-
Vooruitontvangen bedragen 2023	103.106,42 -/-
Nog te factureren 2022	39.524,91 -/-
Ontvangen opdracht organisatiekosten 2023	1.180.680,27 -/-
Ontvangen opdracht inzake notaris en taxatie kosten 2023	297.947,09 -/-
Ontvangen subsidiegelden 2023	7.000.000,00 -/-
Totaal opbrengsten 2023	-9.720.622,09
Nog te ontvangen bedragen nieuwe subsidieregeling	6.295.032,48

2.6 Toelichting op de winst-en-verliesrekening

Overige bedrijfsopbrengsten

De post overige bedrijfsopbrengsten heeft betrekking op, van de provincie ontvangen, financiële middelen. Toegekend aan Groen Ontwikkelfonds Brabant BV over het boekjaar 2023 ter dekking van:

- organisatiekosten;
- programmakosten.

Subsidies zijn ten gunste van de winst-en-verliesrekening verantwoord in het jaar waarin de daarmee samenhangende organisatiekosten en besteding van programmakosten zijn verantwoord.

Op basis van het besluit tot verlening van de begroting organisatiekosten is door de provincie aan Groen Ontwikkelfonds Brabant BV een bedrag toegekend en ontvangen van € 1.132.120,00.

Van het in totaal toegekende bedrag is in 2023 € 1.180.680,27 besteed aan kosten.

In de onderstaande tabel is gespecificeerd hoe de organisatiekosten zijn opgebouwd.

Overige bedrijfskosten	2023	2022
Personeelskosten	655.186,89	536.234,10
Inhuur derden	53.051,62	22.624,93
Vergoedingen commissies	34.055,38	34.151,93
Huur gebouwen	86.655,92	80.194,96
SLA Financieel Beheer	10.729,47	6.243,04
Communicatie	127.712,08	128.138,49
Accountant	31.437,77	33.682,03
Rentelasten en soortgelijke kosten	757,64	488,04
Overig	49.703,13	44.894,55
Verzekeringen	2.125,77	1.830,77
ICT - hardware	16.214,26	0,00
Oninbare debiteuren	34.668,00	0,00
	1.102.297,93	888.482,84

Overige baten	2023	2022
Rente	98.583,69	21.425,67
	98.583,69	21.425,67

Werknemerslasten	2023	2022
Loon	133.643,50	123.947,22
Sociale- en pensioenlasten*)	31.962,60	28.955,22
Overige werknemerslasten	11.359,93	8.643,29
	176.966,03	161.545,73

Werknemers (in fte)

Er zijn 2 werknemers in dienst van de vennootschap voor 1,89 fte.

2.7 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Doorbelaste kosten uit hoofde van dienstverleningsovereenkomsten

De vennootschap heeft diverse werkzaamheden uitbesteed aan provincie Noord-Brabant. Hiertoe zijn dienstverlenings- en detacheringsovereenkomsten afgesloten met onderdelen van provincie Noord-Brabant:

- SLA Vastgoed;
- SLA Financiële administratie;

Daarnaast is een aantal medewerkers vanuit de provincie gedetacheerd aan Groen Ontwikkelfonds Brabant.

De looptijd van de genoemde overeenkomsten is gelijk aan de looptijd van de vennootschap en zullen van rechtswege eindigen bij ontbinding van de vennootschap.

Huurverplichtingen

De vennootschap heeft een huurovereenkomst afgesloten met provincie Noord-Brabant voor de huur van kantoorruimten. De huurverplichting bedraagt € 60.000,00 per jaar.

Daarnaast is er een overeenkomst afgesloten met een externe partij voor ICT-ondersteuning € 4884,00 per jaar.

Subsidieverplichtingen

Ultimo 2023 bedraagt het saldo aan nog uit te betalen subsidieverplichtingen € 60.613.480,40 waarvan € 23.996.742,49 inzake de oude subsidiebeschikking, € 36.616.737,91 inzake de nieuwe subsidieopdracht. In 2023 heeft er een correctie plaatsgevonden voor de lastneming van 20% inrichtingssubsidie buiten de verplichtingen om van € 1.460.314,41. Deze correctie heeft geen invloed gehad op de verplichtingen.

In onderstaande tabel is zichtbaar hoe deze verplichting tot stand komt:

2023 (per 31 december 2023)

verloop subsidieregeling < 2020	
saldo verplichtingen 1-1-2023	24.223.505,97
realisatie 2023	95.806,79
Saldo	24.127.699,18
openstaande verplichtingen per 31-12-2023	23.996.742,49
vrijval	130.956,69

verloop subsidieregeling per 1-1-2020	
Saldo verplichtingen per 1-1-2023	27.448.569,49
nieuwe subsidieverplichtingen 2023	22.833.941,24
realisatie 2023	<u>13.437.663,81</u>
	36.844.846,92
Saldo verplichtingen per 31-12-2023	<u>36.616.737,91</u>
vrijval	228.109,01
Alle openstaande subsidieverplichtingen 1-1-2023	51.672.075,46
Alle openstaande verplichtingen 31-12-2023	60.613.480,40

2.8 WNT-verantwoording 2023 Groen Ontwikkelfonds Brabant BV

De WNT is van toepassing op Groen Ontwikkelfonds Brabant BV. Het voor Groen Ontwikkelfonds Brabant BV toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 198.222,00 (het algemene bezoldigingsmaximum van € 223.000,00 vermenigvuldigd met de deeltijdfactor).

Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1	M.C.T. Fiers
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,88889
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 88.532
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.684
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 103.216</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 198.222
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 103.216
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022	
bedragen x € 1	M.C.T. Fiers
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,88889
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 88.532
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.482
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 105.014</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 192.000
Totale bezoldiging	€ 105.014

Ten opzichte van de jaarrekening 2022 is de totale bezoldiging in de vergelijkende cijfers 2022 aangepast met € 6.098. De beloningen betaalbaar op termijn zijn in de vergelijkende cijfers 2022 in de WNT-verantwoording 2023 (€ 16.482) verhoogd met € 6.098 ten opzichte van de verantwoorde beloningen betaalbaar op termijn in de WNT-verantwoording 2022 zoals opgenomen in de jaarrekening 2022 (€ 10.384).

De reden van deze aanpassing is dat de werknemersbijdrage pensioen in de WNT-verantwoording 2022 ten onrechte dubbel gecorrigeerd was. Deze aanpassing leidt niet tot (een wijziging in) een onverschuldigde betaling.

2.9 Overige gegevens

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De vergadering van Gedeputeerde Staten heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld op 7 juni 2024.

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat

In de Oprichtingsstatuten van Groen Ontwikkelfonds Brabant BV staat in artikel 28.1 vermeld dat de algemene vergadering op basis van de jaarrekening bevoegd is tot het bestemmen van het resultaat en het vaststellen van uitkeringen.

Voorstel bestemming resultaat 2023

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt voorgesteld het resultaat over 2023 als volgt te bestemmen:

Onttrekking/toevoeging aan de algemene reserves: € 0

Dit voorstel is reeds als zodanig verwerkt in de jaarrekening 2023.

Ondertekening door Directie en Raad van Commissarissen

's-Hertogenbosch, 7 juni 2024